

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 604. Gregorii Pap. Annus 14. Phocæ Imp. Annus 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

senferit, non proceat, ne ex hoc se & despicendum prebeat, & infirmorum animi scandalum faciat, hæc de his Gregorius, qui nonis angustibus ex ingruentibus Longobardorum motibus cruciatur.

XIX.

Hoc enim anno Longobardorum Dux Arnulphus oppugnatus Vrhem, parat exercitum mense Iunio, & cum proxime instaret dies natalis Apostolorum, molitur Vrbi excidium. De his Gregorius sollicitus, scribit litteras ad Velocem Magistrum militum Imperatoris in aia Italiae parte degentem his verbis: a

a Greg. lib. 11. epist. 11. Ind. 7. COMATIS GREGORII ADVERSUS LONGOBARDOS.

Et pridem expressimus gloria vestra, quia milites illos erant parati venire: sed quoniam inimicos congregatos & huc discurrere epistola vestra significauerat, hæc eos hic causa retinuit. Nunc vero vrbe est visum, vt aliquanti illos milites transfuerant, quos gloria tua admonere & hortari, vt parati sint ad laborem, studeat: & occasione inuenta, cum gloriosis filiis nostris Mauritio & Vitaliano loquere, & quacunque vobis, Deo adiutore, pro vilitate Reipublicæ stuerint, facite. Et si hoc, vel ad Reuocatas partes nec decedendum Arnulphum cognoueritis excurrere: vos à dorso iuu, sicut viros debet fortes, laborate: quatenus opinio vestra ex laboris vestri qualitate amplius Reipubl. Deo auxiliante proficiat. Scripsit vero & ad ipsos Mauritium & Vitalianum, vbi Arnulphus Romanam attexit exercitum, verbis istis b:

* Arnulphum.

b Greg. lib. 11. epist. 11. Ind. 7.

Gloria vestra suscipiens epistolam, Deo gratias egimus, quia de salute vestra cognouimus: & de solitudine vestra multum gauisissimus, & mox ea que scripsistis parata fuerunt. Sed alio vir memorandus post aduentum hominum vestrorum nobis scripsit, quia in proximo iam Arnulphus esset. Et timuimus, ne milites, qui ad vos derigerunt, in manus eius inciderent. Et tamen hic (quam in Deum adiuuere) contra eum filius noster gloriosus Magister militum se parauit. Sed & gloria vestra, si huc perrexerit ipse hostis, quomodo consueuistis, cum auxilio Dei à dorso eius, quod potestis, pericite. Speramus enim in omnipotentis Dei virtute, & in ipsius beati Petri Apostolorum principis, in cuius natali sanguinem effundere desiderat, quia ipsi sibi contrarium sine mora uenerit. hucusque Gregorius, que sunt militie tractans, cum virget occasio. Quas quidem litteras hoc argumento scriptas, licet in codice sub septima sint Indictione collocatæ, sub sexta hac rependendas esse, ea potissimum ratio cogit asserere, quod cum hæc acta esse dicantur mense Iunio, quo natalis Apostolorum agitur, non possunt sub Indictione septima lectæ dici: quidem S. Gregorius mortuus reperitur sub eadem Indictione mense Martio, vt suo loco dicturi sumus. Sant & alia littera eiusdem Gregorii ad eisdem eodem argumento data e, cum & suadet eis, vt in carcerem parante illo Romam versus, solliciti sint ipsi, vt loca eius deprenderent, quo ita ipse reuocetur à ceptis.

XX.

DE MOTIBUS ARNULPHI DVCE LONGOB.

Ad hoc spectat, quod in his angustis decensus idem S. Gregorius, pro custodia Neapolitanæ ciuitatis misit Constantinianum Tribunalum, litterasque ad milites dedit, vt illi parerent. Ita quidem ipse, Pontifex cum esset, militaria cogit pertractare, ne inuigilareque super ipsas etiam Imperatoris ciuitates, ne caperentur ab ingruentibus Longobardis. Sed audiamus ipsius Gregorii litteras, que sic se habent d: Summa militie laus inter alia bona merita hæc est, obedientiam sanctæ Reipublice vtilitatem exhibere, quod que sibi vtiliter imperatum fuerit, obtemperare sicut & nunc deuotionem vestram fecisse iudicimus, qua epistola nostris, quibus magnificum vtrum Constantinianum Tribunalum custodia ciuitatis deputauimus praefecisse, paruit, & congruam militaris deuotionis obedientiam demonstrauit. Vnde scriptis vos presentibus curauimus admonendo, vt pro serenissimorum dominorum vilitate vel conseruanda ciuitate obedientiam exhibere: quatenus quicquid à vobis habent bene gestum agnoscat, per presentis temporis vigilantiam ac sollicitudinem augumentetur. hucusque ad milites Gregorius, non ad Episcopos, vt vetus habet editio: ad milites enim ipsam lectibere, ipsius epistolæ argumentum satis ostendit. Vides, lector, quanta polleret etiam in politicis administrandis auctoritate Romanus Pontifex, dum ciuitati non sue, sed subditæ Imperatori, quem vult deligit custodem, prefecitque Præfectum, cui parant milites: hæcque sub Phoca tyranno. O tempora hac ex parte felicia! Vtiam modo essent ipsi integra spiritalia iura, que maiori

c Greg. lib. 11. epist. 23. Ind. 7.

indies ignominia tantæ fedis auertione contentiosa calcantur. Sed suo ipsorum damno (certo fito) Deum, qui talia agunt, experientur (quod nolim) vltrem.

XXI.

GREGORII TRADITIONEM MITTIT PRO CYSTODIA CIVIT. NEAP.

d Greg. lib. 11. epist. 14. Ind. 7.

Quod vero ad eiusmodi magno strepitu exciatis tumultus Longobardorum pertinet: nabeculam istam manentem Vrbi & totius Italiae cladem, vento distillare esse appareat, ac sequenti anno, confecta iterum pace cum Longobardis, reddita perfectam serenitatem. At de rebus anni præsentis fati, cum tamen plura alia noscantur fuisse eiusdem Pontificis gesta negotia diuersi generis, ad que intuenta in litteris eius precipuis cunctis lectorem reuicimus.

Quod vero ad eiusmodi magno strepitu exciatis tumultus Longobardorum pertinet: nabeculam istam manentem Vrbi & totius Italiae cladem, vento distillare esse appareat, ac sequenti anno, confecta iterum pace cum Longobardis, reddita perfectam serenitatem. At de rebus anni præsentis fati, cum tamen plura alia noscantur fuisse eiusdem Pontificis gesta negotia diuersi generis, ad que intuenta in litteris eius precipuis cunctis lectorem reuicimus.

Quod vero ad eiusmodi magno strepitu exciatis tumultus Longobardorum pertinet: nabeculam istam manentem Vrbi & totius Italiae cladem, vento distillare esse appareat, ac sequenti anno, confecta iterum pace cum Longobardis, reddita perfectam serenitatem. At de rebus anni præsentis fati, cum tamen plura alia noscantur fuisse eiusdem Pontificis gesta negotia diuersi generis, ad que intuenta in litteris eius precipuis cunctis lectorem reuicimus.

IESU CHRISTI ANNVS 604.

GREGORII PAP. PHOCA IMP. ANNVS 14. ANNVS 1.

Sequitur ordine temporum Christi annus sexcentusimus quartus, ac S. Gregorii decimus quartus inchoatus iam anno superioris à tempore exordiens Indictionis septimæ, idemque vltimus eiusdem Pontificatus, quo ipse quarto Idus Martias, Deo vocante, feliciter ex hac terra migravit: de cuius felici ad Deum transitu antequam agamus, reliqua, que his mensibus ab inchoata septima Indictione contigerunt, hic primum nobis sunt enarranda. Hoc igitur anno pax cum Agilulpho Rege Longobardorum iterum renouata est, que iam ante elapso tempore statuto cessarat. Sancta itaque pace, cum idem Rex auctus fuisset prole mascula, eam pia mater Theodolinda in fide Catholica voluit baptizari. De quibus omnibus ipsa Regina certiores reddidit sanctum Gregorium, datis ad eum litteris, missisque Romam legatis. Ita cum accepisset sanctissimus Pontifex, ad Theodolindam Reginam, eidem gratulatus, litteras reddidit, missisque sacra munuscula nato filio, litteræ autem sic habebat e:

Scripta, que ad nos aduam à Lanicensibus partibus transfussio, gaudij vestri non scire pariter: propterea quod omnipotentis Dei gratia & filium vobis donatum, & quod vult excellentia vestra est laudabile, Catholica enim fides nominis sanctuarum. Nec enim de Christianitate vestra aliud credendum fuerat, nisi id funderet, vt quem diuino munere susceptus, Catholica rectitudinis auxilio munitus: vt & Redemptor nobis familiarera se suam famulam cognosceret, & Longobardorum genti nouum Regem in timore suo feliciter conuinceret. Vnde etiam omnipotentem Deum, vt & vos in mandatorum suorum via custodiat, & eundem excellentissimum filium nostrum ad aliam salutem in suo faciat amore proficere: quatenus sicut hic inter homines iam magnus est, sic quoque ex bonis actibus ante Dei iudicium sit gloriosus.

Illud autem, quod excellentia vestra scripsit, vt dilectissimo filio nostro Secundino Abbati, ad ea, que scripsit, subalter respondere deberemus: quis vel petitionem illius, vbi vestra desideria, que militis esse profuturæ cognoscit, si agris non obfisteret, duceset postponenda? Sed tanta nos podagra non refrenat tenet, vt non solum non dicatur, sed nec ad loquendum possumus assurgere: sicut & presentium portitores legati vestri cognouerunt, qui nos & vni ares infirmos inuenerunt, & discedendo in summo vite periculo atque discrimine reliquere. Ita quidem eam eodem ipse Gregorius (vt paulo post dictum sumus) extindus: à morbo. Sed que sunt reliqua eius epistole prosequamur. Sed si, inquit, omnipotentem Deo dignitate conuulso, ad cuncta que mihi scripsit, subalter respondere. Eam tamen Synodum, que pie memorie Iulianus tempore facta est, per latore presentium transfussio, vt productis filio dilectissimo ipsam legens, agnoscat quia falsa sunt imonia, que contra eandem Apostolicam, vt Catholicam Ecclesiam audierat. Alia etiam nos cuiuslibet sensum hereticæ recipere, vel à romo sancte memoria prædecessoris nostri in aliquo denotare: sed quatenus à sancta

in Anglia Episcopum concessit ut ratum habeatur matrimonium in gradu quarto affinitatis contractum: graue scandalum palli sunt multi, potissimum vero Sicilie Episcopi, eo quod S. Gregorius ea concedens, haud consentientia constitutionibus predecessorum statuerit, & longe diuersa ab iis, quae a sacrosanctis Conciliis decretis firmata essent. Sed Felices consulens audiamus, verba, quae sunt huiusmodi:

Per latum est siquidem a quibusdam Romae uentibus, vos Augustino consolatari nostro per uenturum abilem sanctitatem vestram postmodum Episcopo Anglorum genti ordinato. Et illic directo, atque Angli scriptis, ut olim ad sedem conuersos per vos cecidi, ut quarta pro genitrici communis non separaretur. Quae consuetudo dudum in illis aut in aliis partibus, quando una uobiscum ab infantia nutritus atque edoctus fuit, non erat: nec in illis predecessorum tuorum decreto, aut reliquorum generaliter ac specialiter Patrum institutis legi, aut hactenus ab ulla reuera sententia esse concessum dicitur. Sed semper usque ad septimum originis suae gradum hoc a sanctis decessoribus vestris & ceteris sanctis Patribus, tam in Nicana Synodo, quam in aliis sanctis Conciliis congregatis seruari debere reperi, & a reuera uentibus & Deum uentibus hominibus studiose uentibus cognouimus, & inferius post duo alia ab eo quaerita, in id ipsum, cuius causa epistolam scribere aggressus erat, rediens, ista subdit ab eo admoneri, petens, num pro Anglis tantum in indulgendo ea statueret de quarto gradu, an omnibus etiam Ecclesiis seruanda proponeret. Nos, inquit, ea, quae legitur, & obseruari a fidelibus cognouimus, non inceptanda (quod absit) uobis significauimus, sed quia rationabiliter & fideliter super his obseruare debeamus, rogamus.

Et quoniam non modicum mirumur super hac re nobiscum uenturum: quid respondere scilicet & consilium nostris debeamus, a uobis, quasi a capite, responsam querimus: ne super his anticipiter remaneamus, aut mirumur uillam tam nostris temporibus, quam post, inter vos & alios remaneat: rursusque uenturum, qui semper bonus & optimus fuit, detrahi non debet lacere, & subuolatur, aut uenturum uenturum (quod absit) super uenturibus temporibus blasphemetur. Nos autem, quae recta sunt, auctore Deo, humiliter corde seruantes, uo uenturum charitatis uobis conscripsi, uenturum religionem in omnibus, uel fidelis alumni, descendentes, a uobis, quae recta sunt, querimus. Scimus enim, ut semper sanctis sedis Praesules, primo Apostoli, deinde successores eorum fecerunt, uos uenturum salu Ecclesiae & maxime Episcoporum (qui oculi propter conuersionem & speculationem uenturum) Domini curam gerere, ac de religione & lege uenturum assidue cogitare, &c.

Hae uerba tamen reddidisse uolumus, ut pateat, quae esset olim de dispensando in nuptiis contrahendis, uel contractis, in uoluntate obseruata censura, cum magnum in Ecclesia Dei scandalum datum uideretur, si quod de gradu septimo hactenus seruatum esset, ad quartum sanctus Gregorius redegit. Cui quidem aduentum se excitato rumor & confusio scandalo occurrere quantocius ipse non praetermittens, ad eandem primam consultationem respondit, non esse in exemplum adducendum, quod nouelle Ecclesiae Anglicanae concessisset, ut in tertio & quarto gradu coniuncti legitime inter se matrimonium contrahere possent: sed qui in gradu uenturum contraxissent, in eo ex summa indulgentia permanerent. Quamobrem mouet Gregorius, ne fideles usque ad gradum septimum affinitatis matrimonium contrahant: quod non recens a se statutum, sed a predecessoribus traditum sibi seruandum inuolubili lege proponit. In quam sententiam haec ait: Nam si ea destruerem, quae antecessores nostri statuerunt: non construissem, sed uenturum esse iuste comprobarem. & inferius post multa in eandem sententiam inculcata, aliaque ad quaerita ab eo responsa, haec habet:

Progeniem uenturum suam uenturumque de his, qui fideliter edocti sunt, & tam firmatae plantae sunt in uenturum, usque ad septimum obseruare decernimus generationem: & quamuis se affinitate agnoscent propinquos, ad uenturum copula non accedere societatem praesumant. Nec eam, quam aliquis ex propria consanguinitate coniungit habuit, uel aliqua illicita pollutione maculauerit, in coniugium ducere uult licet Christianorum, uel licet: quia in consuetudine est talis coitus, & abominabilis est Deo, & concilio bonis hominibus. Incestuosos uero nullo coniugii nomine reputandos, a sanctis Patribus

in Anglia Episcopum concessit ut ratum habeatur matrimonium in gradu quarto affinitatis contractum: graue scandalum palli sunt multi, potissimum vero Sicilie Episcopi, eo quod S. Gregorius ea concedens, haud consentientia constitutionibus predecessorum statuerit, & longe diuersa ab iis, quae a sacrosanctis Conciliis decretis firmata essent. Sed Felices consulens audiamus, verba, quae sunt huiusmodi:

Per latum est siquidem a quibusdam Romae uentibus, vos Augustino consolatari nostro per uenturum abilem sanctitatem vestram postmodum Episcopo Anglorum genti ordinato. Et illic directo, atque Angli scriptis, ut olim ad sedem conuersos per vos cecidi, ut quarta pro genitrici communis non separaretur. Quae consuetudo dudum in illis aut in aliis partibus, quando una uobiscum ab infantia nutritus atque edoctus fuit, non erat: nec in illis predecessorum tuorum decreto, aut reliquorum generaliter ac specialiter Patrum institutis legi, aut hactenus ab ulla reuera sententia esse concessum dicitur. Sed semper usque ad septimum originis suae gradum hoc a sanctis decessoribus vestris & ceteris sanctis Patribus, tam in Nicana Synodo, quam in aliis sanctis Conciliis congregatis seruari debere reperi, & a reuera uentibus & Deum uentibus hominibus studiose uentibus cognouimus, & inferius post duo alia ab eo quaerita, in id ipsum, cuius causa epistolam scribere aggressus erat, rediens, ista subdit ab eo admoneri, petens, num pro Anglis tantum in indulgendo ea statueret de quarto gradu, an omnibus etiam Ecclesiis seruanda proponeret. Nos, inquit, ea, quae legitur, & obseruari a fidelibus cognouimus, non inceptanda (quod absit) uobis significauimus, sed quia rationabiliter & fideliter super his obseruare debeamus, rogamus.

Et quoniam non modicum mirumur super hac re nobiscum uenturum: quid respondere scilicet & consilium nostris debeamus, a uobis, quasi a capite, responsam querimus: ne super his anticipiter remaneamus, aut mirumur uillam tam nostris temporibus, quam post, inter vos & alios remaneat: rursusque uenturum, qui semper bonus & optimus fuit, detrahi non debet lacere, & subuolatur, aut uenturum uenturum (quod absit) super uenturibus temporibus blasphemetur. Nos autem, quae recta sunt, auctore Deo, humiliter corde seruantes, uo uenturum charitatis uobis conscripsi, uenturum religionem in omnibus, uel fidelis alumni, descendentes, a uobis, quae recta sunt, querimus. Scimus enim, ut semper sanctis sedis Praesules, primo Apostoli, deinde successores eorum fecerunt, uos uenturum salu Ecclesiae & maxime Episcoporum (qui oculi propter conuersionem & speculationem uenturum) Domini curam gerere, ac de religione & lege uenturum assidue cogitare, &c.

Hae uerba tamen reddidisse uolumus, ut pateat, quae esset olim de dispensando in nuptiis contrahendis, uel contractis, in uoluntate obseruata censura, cum magnum in Ecclesia Dei scandalum datum uideretur, si quod de gradu septimo hactenus seruatum esset, ad quartum sanctus Gregorius redegit. Cui quidem aduentum se excitato rumor & confusio scandalo occurrere quantocius ipse non praetermittens, ad eandem primam consultationem respondit, non esse in exemplum adducendum, quod nouelle Ecclesiae Anglicanae concessisset, ut in tertio & quarto gradu coniuncti legitime inter se matrimonium contrahere possent: sed qui in gradu uenturum contraxissent, in eo ex summa indulgentia permanerent. Quamobrem mouet Gregorius, ne fideles usque ad gradum septimum affinitatis matrimonium contrahant: quod non recens a se statutum, sed a predecessoribus traditum sibi seruandum inuolubili lege proponit. In quam sententiam haec ait: Nam si ea destruerem, quae antecessores nostri statuerunt: non construissem, sed uenturum esse iuste comprobarem. & inferius post multa in eandem sententiam inculcata, aliaque ad quaerita ab eo responsa, haec habet:

Progeniem uenturum suam uenturumque de his, qui fideliter edocti sunt, & tam firmatae plantae sunt in uenturum, usque ad septimum obseruare decernimus generationem: & quamuis se affinitate agnoscent propinquos, ad uenturum copula non accedere societatem praesumant. Nec eam, quam aliquis ex propria consanguinitate coniungit habuit, uel aliqua illicita pollutione maculauerit, in coniugium ducere uult licet Christianorum, uel licet: quia in consuetudine est talis coitus, & abominabilis est Deo, & concilio bonis hominibus. Incestuosos uero nullo coniugii nomine reputandos, a sanctis Patribus

VIII.

* non olim MATRIMONIUM TRIPLEX GRADUM VERTIVIM.

IX.

EX MAGNA INDULGENTIA ANGLIS CONCESSVM IN QUARTO GRADU CONTRACTVM TENERE.

ad id quod esse legitur. Ideo nolimus nos in hac re a vobis. Ita a ceteris fidelibus reprehendi: quia quod in his Anglorum genti indulsimus non formam dante sed considerando, ne Christianitas bonum, quod operantur, imperfectum dimitterent, regnum. Et cetera. monet autem, ut omnes inuestituros ab Ecclesia segeger, tanquam pellicentes oves, nec nisi post legitimam satisfactionem in Ecclesia recipiantur. Ad finem vero: Quod inquit specialiter tibi scripsimus (ut tua littera monstravit) consilium scribimus, generaliter omnibus tenere mandamus, haec Gregorius vniuersae Catholicae Ecclesiae leges sanciens, vel potius ad praedecessoribus sanctas tenonans de matrimonio inter Christianos contrahendis. Fugere enim spiritus, cum inualeceret magis caro, ab Innocentio Tertio Romano Pontifice in Concilio Lateranensi, ad grauiora peccata vitanda, relaxata esset nonnulli sibi dila dilinax, vt intra quatuor tantum gradus prohibicium fieret matrimonium.

X.

Respondens vero Gregorius ad reliquas duas Felices consultationes, non verandas a subditis Episcopis, pluribus monet: Et de Ecclesiarum dedicatione respondet, vt quod dubitatum factum, sit integre faciendum: quod (vt ait) non monstrat iteratum, quod non tertiis indicat. Quod rursus ad res Siciliae spectat, maleficos ibi degentes magnopere esse infectos. Quod enim in De lege scriptum est: Malefica non patris fuerit, eisdem detestatis, totis est semper viribus innocens. Scriptis de his ad Cyprianum diaconum, mandans ipsos inquiri atque puniri, haec desistere etiam si reperiret seculari praefectum aduersario. In fine enim post qualem ad hoc addit: Viram autem gloriosum dominum Libertinum Praetorem in tali loco per contemplationem omnipotentis Dei aduocato rem se habere consilio. In hac tamen causa miseris minimis delinxisse, etiam si tibi quilibet secularis iudex aduersarius potuisset existeret haec ad Cyprianum diaconum patrimonium S. Petri in Sicilia curantem ipse Gregorius, qui & anno superior Paulum Scholasticum ad huiusmodi maleficos infectos vehementer hortatus fuit.

Exord. 12.
MALEFICORUM
GREGORII
S. GREGORII
b Greg. Lit.
ep. 11. ind. 7.

Greg. Lit.
ep. 11. ind. 8.
XI.
d Greg. Lit.
ep. 21. 3.
DE PAVSA
CORCEYRANA.

Eodem hoc anno fatigatum Gregorium contentiones inter Episcopum Epidauri & Alecyonum Corceyræ insularis Episcopum: Quod enim inuentibus barbaris (vt sitipule dictam est) corpus sancti Domitii inde delatum fuit in Corceyræ insulam, collocatumque in castro Calliopi didio, Epidauri Episcopum illud sibi castrum pariter studuit vendicare, restitit Alecyono, quia ab Episcopo Nicopolitano Metropolitano sententiam accepit, qua ipsi castrum ad iudicabat: quati sententiam sedes Apostolica confirmauit. Cum autem notus esset creatus Phocas Imperator, eandem conuenit Episcopus Epidauri, fallaque ingerens multa, eum mouit, vt pro ipso contra latam sententiam resisteret. Quod adeo iniquum, vt peccandum Imperatorem corrigeretur, sanctus Gregorius litteras ad Apostolicam Constantiopolim misit, iubens, vt conueneris Imperatorem agat, vt bene definitis sua quoque iniustione confirmet. Quod vero haec fecerunt intercurrente Gregorii morte neciunt.

Greg. Lit.
ep. 1. ind. 7.
XII.
REDARCVITVR
DVE OB
INVLTVM
SACRILEGIVM.

Quod autem vehementius S. Gregorii animum excruciant, illud etiam fuit, quod Neapoli in Campania (licet vetus edicio, in Gallia, habeat) iacilegium didicere perpetratum; cum miles per vin rapuit virginem Deo in monasterio consecratam. Redarguit vero Gudo in iudicem Neapolitanum, quod aduersus eiusmodi facinus vltor non fuisse, cum praefectum praedicate probitatis ipse vir ab omnibus laudaretur: ad quem haec breuiter scripsit.

Cum inter multa bona, qua nobis de magnitudine vestra sapientia nuntiantur, illud in vobis plus laudabile dicitur excelsere, quod castitatem diligitis, & disciplinam sancti deorum est; cuiusmodi in mirari sumus, quod in milite illo, qui ancillam Dei diabolica insigatione perdidit, districissima vindicta habentem salua non fuerit. Nam meritis & bonitas vestra valde conueniens fuit, vt ante ad nos vltio, quam perpetrata culpa iniquitas perueniret. Sed quia vindictam bonas scelere non voluntate vestra, sed aliorum interfectionibus credimus esse suspensam, neque hoc peccatum vel huiusmodi in-

disciplinati milites, vel loca illa, in quibus commissum est, valeat punire. hortamur, vt sine excusatione aliqua vel modo, quia vobis seruo sit erga castitatem custodiam demonstrantes, ita pro exemplum aliorum stricte emendare tantum facinus solliciti, vt & Deum vobis in curia ille hoc vnicuique perpetravit, & tunc enim dicitur, placabilem faciat. Et vobis de casti vestri reuerentia etiam referamus: nam tantam iniquitatem vultam remanere vobis modo patimur. haec Gregorius degens in lecto egrotus, sed ita, que peccarentur in Deum, explorator vigilans, & vltor exurgens. Qui & sicut legem Ducem ad vlti conditum immane facinus arguit, ita & nimis sollicitum in excommunicationis ferenda sententia Maximianum Episcopum reprehendit, ad quem breuiter ista f: Frequenter mihi aduocasse vos recolo, vt in posenda sententia esset accepta in latere deberetis. Et nunc ecce cogimus, quia reuocandum vultis. Abbatem Iulianum commissa furere vestra praeratae excommunicatione. Quod ego valde miratus sum, vt non antequam cum conueneret, non eas longa non scribitis dicitur, ab ira vestram animositate detret. Quilibet enim in eis fuerit excusatus, ipsa indignitas ipsius debuit pro flagello sufficere: quoniam enim diuina disciplina contra humanam flagella ad id sperantem fuit. Et paulo post, vt eadem satisfacta, ita monet: Eandem tamen praesentem vram excommunicationem exasperasti, tam inuoluntate dicitur, quia & abbatem Iulianum, vt qui se plus amauerunt, ipsi sine culpa amauerunt, ita se sentiant, haec Gregorius.

Vidisti primum quam animose infestit aduersus Ducent remissum nimis, & quomodo ad vindictam contentem nunc praecipuum nimis Episcopum, habens extrahendo, retraxit: ita quidem pro ratione praesentem proficua aptans cuique medicamentum. Porro tranquillitatem animi in Episcopis plurimum commendandam, ad quam consequendam, vram eam patere vram officium contemplationis studium Episcopum non solum, sed etiam nomine laudant hoc anno Ianuam Episcopum Catanensem, quod contemplationi vacaret: nam ad ipsam scribit haec inter alia g.

Tantum inquit, quia vestri coegredis, quantum de meo accipiamus inuigilare: atque hoc sumus prope exortus, vt si salutem coram doloce regit intima iocunditate, ita inuigilare equo animus, vt res se si omne quod vni sunt, omni quod si in illis. Tanto autem, quod humana conuenticula conuenticula per amorem qui renouari Deo per conuenticionis gratiam desiderat, per ipsa colloquia iterum vetera scit. Quasi autem, qui vobis inuigilare in lectionis sacra collegio, & numerum reperit, & vltimorum signum paupertatem boni. Et quantum peccator ego valde admittam, & ad B. Petri Apostoli luminaria venire volueris, in sacro eloquio fratrem me petere habere collegam. haec Gregorius, ex cuius collectis verbis, quibus dixit, non repetit, qui postea in litteris lectionis collegio inhaerere; & quod postea subdit, se fore in sacro eloquio ipsi collegam, intelligis enim illi fuisse sacram exercitacionem, vt simul potui vni inuigilare profectus studiosi aliquid legerent de dignis Scripturis, & de his, quae lecta essent, singuli, qui praesentem essent, quid sentiret, dicere rogarentur. In huiusmodi spiritualibus epulis reficere se conuicisse sanctum Gregorium, ex his, quae ipse scribit in hominibus super. Ezechiellem, intellexit illi, dam & proficere ex fratrum inuigilandi lectione collegarum responsionibus admodum profecisse: nam audi eum rursus h: Vix enim, quia praesentem quo multa in sacro eloquio, quae solum intelligere, non potui, cum fratribus meis posuissim intellexi: ex quo intellectus & hoc quoque intelligere solui, vt scirem ex quorum vobis merita inuigilant detret. Patet enim, quia vos nobis pro illudatur, quibus nobis praesentatur. Ex qua re, largiente Deo agitur, vt sancti crederet, & illa de rescat. haec ipse ex quibus, quae dicta sunt de lectione de colloquio de rebus diuinis non habet solis, per ipse intelligere possis. Quos vero Deum senos longe oblectat notui, & apud se habere non possit, quod detreturur aut occupationibus impedit, eisdem frequenter lectum, & eleemosynarum largitione saluati: quod cum in pluribus praetereorum amicum epistolis manifeste elocutus est non deest hoc etiam am exemplum, cum scribit litteras ad Ioan. Abbatem montis Sinai in Arabia, cuius enim implorat ad Deum precos, mittens ea, quibus illi

pro loco li
epistola: a
religiosorum
sententia est
reputa, lect
nata dicitur
sui in
Abbate con
Eodem p
sanctus Greg
scripti locu
pro luminar
han conuicim
qua hoc Aposto
rom honore &
itaque laudat
fuerunt, vni
jan, cum ipse
ammonuerunt
uenimus, qui
nisi, & velle
scripti possit
conuicere
fuit, qua ad
jan, &c.
Voluntas
est benignitas
dictum est sup
opa Salomon
dem conuicim
nobilissima.
in Vbe Eccle
inca lapidib
clis inuicere
in huiuslan
non, quod p
betio indim
praedonum:
XI.
Domestici
principis Greg
scripta vni
non multa legim
sed de huiuslan
qui non possunt
ipsum hoc vt red
ere ad amonim
li, qd dicitur
potencia gratia p
& ad amonim
sacrosancti, hui
prolegi monuim
dicitur enim, &
ytem conuicim
sunt, que
nos, quibus detret
latas per amonim
dicit cum oliuic
tellegis, quam
inocentiam, qu
debetur oliuic
lam vero tel
Gregorii agam
nare ipsam lect
de conuicim
dione aduicim
posse errorum
re dicitur (v
dicit tabula do
Pauli, ad cuius
da referantur, in
Constatu em am
hoc anno cum e
noquidem cum
Gregorii, quon
Ann. Tel.

pro loco tibi necesse indigere scilicet: nam ad finem...

Eodem patre anno, Indictionis videlicet septima,...

Voluntas hęc reddidisse verbatim, quo scites non...

Immo sanctis ac beatissimis Petro & Paulo Apostolorum...

Iam vero reliquum est, vt de tempore obitus ipsius...

duodecima die mensis Martii. Habes ex his etiam, quod...

Stetit sanctissimus Pontifex, qui se vere hic exulem...

Hic regnauit Gregorius Papa, qui sedit annos tredecim,...

Quatuor enim porticum tum habet basilica illa, duas...

Suscipe terra tuo corpus de corpore sumptum,...

Haec enim epitaphium, quod rude saeculum dare potuit,

Gregorius Papa, Romanae sedis & Apostolica Praeful,...

d. Paul. diacon. l. 1. c. 43. XVII.

Epitaphium Greg. l. 1. c. 43. s. Greg. l. 1. c. 43. s. Greg. l. 1. c. 43.

XVIII. S. Greg. l. 1. c. 43. s. Greg. l. 1. c. 43.

Epitaphium Greg. l. 1. c. 43. s. Greg. l. 1. c. 43.

itate & doctrina Gregorij propagata est, ut maxima quaque Gregorij diligentibus esse sint ipso minor Gregorio.

XIX.

COLVMA
AD AUREM
S. GREG.

a Ioh. dia-
con. in vit.
S. Greg. lib.
6. p. 69.

b Ioh. dia-
con. eod. ca.
XX.

CALVM-
NIA IN S.
GREG. IA-
CTATA A
MALVO-
LIS.

* traditur.

XXI.

PETRIDIA
COM. TE-
STIMO-
NIUM DE
SANCTI-
TATE
GREGOR.

XXII.

DE COM-
POSITIOE
LIBRO-
RYM S.
GREGORII
DIA AURE-
TIO.

c S. Greg. de
vita illud
c. 41. & 42.

* instru-
ment.

XXIII.

Porto istiusmodi premittis Ildesonus de ipso pater-
nis, ad enumeranda, que edidit commentaria, se con-
vertit: quae nos suo loco & tempore, quo singula scripta
sunt, collocamus. Verum ipsa diuino potius tribuenda
esse numini, quam humanae industriae, manifesta visio de-
clarasse ferat. Etenim ad ipsam columbam desuper la-
psam, cum quid de sacris litteris scribere vellet, visam a
Petro diacono esse, & ex eadem columba in capite
ad aurem eius pingi consueuisse, Ioannes diaconus a se
sentit, ea ex causa scribit, quod a diuino Spiritu cuius col-
umbam symbolum tenet, quae quinque scripta ab eo sunt,
ipsi esse suggesta, constant opinio fuit. Ceterum diabolus
quibus valuit artibus per ministros suos conatus esse, ut
eiusdem laboratione et ignibus traderetur, idem Ioan-
nes diaconus habet, qui haec ait:

Quo saltem liber alijssimo pastore desinens, vehementer in sa-
ma eodem anno incubuit. Episcopus patrum tuum Roma carissimus,
licet iam inopertito pene mundo monstraret, inuoluntatem
meam ferat nimis recognouit: non sicut a materiam tradidit.
Nam calumniam veterum mentores Gregorium per aliquo deli-
quidatorumque multiplici Patriarchatus thesauri per se perierit, de-
ficiante per se in materia. Al combrendo eius libros caperant pari-
ter anhelat.

Quorum dum quosdam combussissent, & reliquos vellent co-
rere, Petrus diaconus familiarissimus eius, cum quo quodam die Dialo-
gorum libros disputauerat, creuitur vehementer dolens & dicens,
ad obliuiscendum eius memoriam librorum existentionem nihil pro-
ficere, quoniam excelsiora, & diuersi peccatis, mundi ambu-
lantem penetrasset, & sermone, vniuersam sacrosanctam esse, Iohis
Patris sui & talis libros exerceat, super cuius capite spiritum
sanctum ipse in similitudinem columbae tractatum frequentissime
per se scripsit.

Cumque dudum de notum populum diaconus cerneret occasione
temporis cum inuoluere resoluere, in hoc enim sententiam dicitur
proponere: Per si quod dixerat, iurisdictione confirmans, mori con-
tinuo morissit, ipsi a librorum existione desisterent si vero super istis
suis testimonij exarissit, ipsi quoque combussibus manus daret.
Itaque cum Evangelium in ambonem venerabilissimus Petrus ascen-
dens: in hoc Gregorius sancti, uti testimonij praebeuit, inter ver-
ba haec confessionis spiritum efflauit, & a dolore mortis extraneus
tanta Prohibens (sicut haec dicitur) confessor veritatis mo-
rari sepe. Hinc est quod conuictum malis Spir. s. in specie colum-
bae super scribentis Gregorius capite depingitur, & quod expositionem
illius pars maxima, qua stique ad inuoluere resoluere,
non habetur. haec Ioannes ex maiorum (ut ait) tradi-
tione.

Sed quae fuerint ista, ignota penitus Ildoro acque Ildesono,
qui recensentes catalogum scriptorum eius, licet praeter illa, alia plurima fuisse a S. Gregorio scripta re-
stentur, de existione tamen, qua aliqua perierint, verbum
nullum. Fides ergo vacillat auctoris, eoque magis, quod
neque apud Patrum ipsius Gregorii Notarium de his
aliqua mentio habeatur: qui dum cancta diuina Scriptu-
rae testimonia ab ipso Gregorio elucida in ordinem
suum redegit, de existione nihil, cuius, cum ipse praefatus
Roma esset, meminisse necessario debuisset: vnde apud
me (ut dixi) indices auctoris valde reddunt dubia. Sigebertus
etiam nullam, obstante Petro diacono, factam esse
librorum existionem restatur in Chronico, sed de vitiis
illa tribus & fecit, vbi & addit haec de Patro: Patrus
Romanae Ecclesiae Notarius & Secularis, colligens omnia diuina
Scripturae testimonia, per qua Gregorius obfcura sua expositio-
ne elucidauit, tres libros edidit, duos de testimonijs veteri testa-
menti, & vnum de testimonijs noui testamenti, ipsumque codi-
cem appellauit, librum testimoniorum, haec ipse. Extat e-
iusmodi Patris lucubratio. Porro de ipso Patro sic
fermentio in epistolis & alijs Actis publicis sancti Gre-
gorij.

Quod natus ad eiusdem sancti Gregorii scripta peti-
teridam audis apud Ioannem diaconum tredecim libros
numeratos esse epistoliarum ipsius secundum annorum

numerum, quibus in Pontificatu vixit: cum hoc in
nisi duodecim numerentur, non potes vnum ex ipsis esse
perditum, sed eodem omnes aliter numeratos, necesse
vel per annos Pontificatus eius, vel secundum Indictione-
ne digests. Praeter haec autem Amphiphoniam a sancto
Gregorio fecisse vlti relictam fuit, de quo Sigebertus
Quae scriptura Gregorium tam illustrem, quam illud, quod am-
phiphoniam regulari iustice modulatione cantantur, & sicut
cantorum in Romanae Ecclesiae constituta haec ipse. Quibus adde
Sacramentarium sine librum Sacramentorum, nempe
ad sacros ritus Millariumque solemnia volumen perti-
nens, impercautum. Sed & in ipsa Millarium celebratae
(inquit Beda) tria verba maxime persilliana plene super aliam
delicet: Die siue nostram in tua pace desponam, ut que ad interu-
nationem noscripsit, & in electorum tuorum iudicio grege numerat.
At haec de scriptis Gregorii factis iurto, praeter illa, qua
suis locis superius diximus. Res vero genas ipsius non
alio Ioanne diacono, quam ab eo, quem diximus, scriptas
fuisse, certo reperimus: verum ante ipsam Paulina
concordia factam constat, sed exidit eiusmodi lau-
dibus.

Quoniam autem habet quandam scriptio cum pictu-
ra cognationem: quae idem Gregorius in suo monasterio
picta reliquisset, in quoque titulo praenotata, quae alio
tempore Ioannis diaconi integra erant, ex eodem aucto-
re Ioanne hic describenda sunt, quae ceteri in hunc
modum sicut:

In eius venerabili monasterio armo, iussu Gregorio, in
phibum dux icona reverentia artificis huiusmodi vlti hactenus
reliquit. In quoniam altera beatus Apollodorus verus
conuictus, & in quoque sanctum Gordianum Regionarium, vultus
Gregorio, manus dexterae per dexteram ambronomus huiusmodi
Iohis Gordiani habitus castaneae coloris planctus est, & in
dalmatica, in pedibus caligae habens, statura longa, facie
dulci, virides oculi, haerba modica, capilli castorei, raris
granis.

In altera vero mater Gregorij solens depicta est. Sicut
velamine a dextero humero salter contra similitudinem realitate
relieta, ut suo eo manus tanquam de planeta solidat, & in
dextera sub gula inferius tunica ipsius dexterae coloris apparat, qui
magno funtamine super pedes desinat dexterae raris ad similitudinem
dalmaticae carnis, sub lateribus omnia distincta, statura
facies rotunda quidem & candida, sicut in iam regna, quam in
quoque senectus pulcherrima fuisse significat, & in
grandibus, supercilij modica, labellum venustum, vultus hilaris, frontis
capite matronalem mirare candidum brachia raris in
dextera dextera dextera signaculo Crucis se inuicem raris
in sinistra vero patens, alteram retinet, in quo hos scriptum est:
Vincet anima mea & laudabitur, & in dextera sua ambronomus.
A dextero vero cubito usque ad sinistram circa scapulae raris
seculum reflectitur, qui ita se habet:

GREGORIVS SILVIAMATRIS ECIET.
Sed & in absidicala post fratrum cellarium Gregorij
eiusdem artificis magisterio in rota gypfica pictus offe-
nditur, statura iusta & bene formata, facie de patris
faciei longitudine & aequa raris dexterae medietate
operata, ut cum rotunditate quadam decentissime videtur
esse deducta, barba paterno more subtilia & modica,
ita casualiter, ut in media fronte genellus enotum
rarifuculos habeat & dexterosum reflexos: corona rotunda
& spaciola, capillo sub nigro & decente: in toto sub
anticiule mediam propendente, fronte spaciola, & in
longis & exilibus supercilij: oculis pupillis finem non
quidem magnis, sed patris sub oculis vultus plenus, raris
radice superciliorum subtiliter directo, circa medium
tioriore, deinde paulo recurro, & in extremo parulis
bus praeminente, ore rubro, crassis & sub dimidiatis labi-
bus genis compositis, mento a confinio maxillam decenti-
liter prominente: colore aquilino & vinido, non
(sicut postea contigit) cardaco: vultu nitido, manibus pul-
chris, teteribus digitis & habilibus ad scribendam. Prae-
terea planeta super dalmaticam castaneam, Evangelium
in sinistra, modus Crucis in dextera: pallio medio: a
dextero videlicet humero sub pectore in praeterea
etiam

circularem deducto, deinde sursum per insitum humerum post tergum deposito, cuius pars altera super eundem humerum vertens, propria rectitudine non per medium componi, sed ex latere pendet: circa verticem vero tribula similitudinem (quod vivens in igne est) præterit, non coronam.

Ex quo manifestissime declaratur, quia Gregorius dum adhuc viveret, suam similitudinem depingi salubriter voluit, in quo posset à suis monachis non pro elationis gloria, sed pro cognita distractionis cautela frequentius intem: ubi huiusmodi distinctio ipse dictavit:

Christi patris Domini nostri largitur honoris, Indulgentiam officium saluta precat guberna.

Primum tempore iam Petri Archidiaconi, & Joannis Ottonomii, sacrorum monachum decetera laudat. B. Gregori effigies sanctorum ampliorum, quoniam modum modo videntur, degunt. Quo saluere hanc veneranda divinitus candela succenditur, & in eiusdem similitudine effigie pro regimine sui monasterii sepe B. Gregorius presentat.

Hactenus de imaginibus Ioannes diacono, his subiecti S. Gregorii in eodem monasterio varias appariciones, de quibus nos suo loco dicturi sumus.

XXVII. Sed miror, ab ipso Ioanne diacono, dum cõtemplatus erat, descripsit Gordiani patris S. Gregorii imaginem, non consideratum, vel si consideravit, non declaratum, eodem ferme habitu decoratas fuisse utriusque patris scilicet, utque filii pictas imagines, nihilque magis habuisse præ se Gregorium, nisi palliam, quod erat insigne Pontificum: vniusque enim ait fuisse indumentum planetam orbato colone, & sub planeta dalmaticam. Ex quibus nonnulli dicit sententiam, ut opiner patrem sancti Gre-

gorii fuisse aliquo modo sacris initiatum, ut de plurimis accidisse constat hominibus contagatis, qui accepto ab vxore consensu, vitæ se clericali, vel monastica manciparunt. Quod insuper idem Gordianus Regionarius nominetur, titulus iste est septem primi ordinis diaconorum, qui Regionarii dicebantur: vnde fit, ut interdum fuerim opinatus, ipsum fuisse diaconum Regionarium, nempe vnum ex septem diaconis Cardinalibus.

Dalmaticam quidem fuisse insigne diaconorum Romanæ Ecclesiæ, aliquando vero aliis Ecclesiis ex privilegio à Pontifice Romano concessam, ex eiusdem S. Gregorii epistolis patet. Sed & quod caligas habuisse in pedibus Gordiani imaginem dicit, utique & hoc ipsum ad ornatum Romanæ Ecclesiæ diaconi pertinet. Erat enim diaconis Romanæ Ecclesiæ eiusmodi ornatum, quod interdum pro magno privilegio concedi solitam alicuius nobilis Ecclesiæ diaconis, superius dictum est ex ipso S. Gregorii epistola ad Ioannem Episcopum Syracusanum, ubi agit de calceis compaginatis. Vides igitur, & attentius tu considera, quem reddat pictura Gordiani patris S. Gregorii, num tantummodo Senatoris, vel facti initiatum diaconi Regionarii. Ceterum ipsi Ioanni diacono plurimum debemus, quod huiusmodi antiquitas effigata coloribus monumenta, iam omnino deperdita, nobis suis scriptis integra custodiuit: sed quæ ex aliis inde acceptis illis similibus exemplaribus summa industria F. Angli Rocchæ venerabilis Sacristæ S. D. N. Clementis Papæ VIII. formis expressa sunt, hic tibi imprimenda curauimus.

***

XXVII.

c Greg. li. 2. ep. 171. Ind. 2. ad. Rom.

d Greg. li. 7. ep. 25. lo. 1.

exereret. P'oi duntaxat appetenti, & in adolescentulo: pronus circa calumniam habitus est, v'ipote quā nāpnam ex eo turpi aut mali quocquam efficit. Nāq; qui vinum vsque ad satietatem haberet sobrio tamen erat, neque in crimine progrediente vino, propulsus est: & in masculorum amiribus ita sibi temperavit, ut nihil per vinum voluptati obsequitur, moliretur. Vides Dionem tantum abesse, ut calumniis agat liuore percitus, ut eundem plus & quo exultare studuerit, cum nonnulli volentibus abuti consueverit? Egregiam vero laudem, si volentes tantum (proh pudor!) pueros habuit in deliciis: quasi tepere possent, nisi forte Christianus, qui non in omnibus assentiret Imperatori. Quis non absque culpa vel poena prestat se putaret, quod tam bonus peteret Imperator? Sed pronoco ipsos, qui eum laudant, ad susceptorum leges. Quod ipsorum poeta 4, qui his temporibus vixit:

3. Inne. ser. 172.

Quis si recantur leges ac iura, citari ante omnes debet Scantinia.

XXXIII.

Domitium laudans, qui eiusmodi nefandam crimen legibus inflecteret. Quis ergo habendus est Traianus Imperator, cuius comparatione, hac saltem ex parte, Domitianus omnium fecestissimus sanctissimus habeatur, quippe qui eiusmodi facinorosos cuiusvis conditionis essent, itatus a lege poenis multabat: nam Suetonius haec de ipso testatur: *Quisquam ex v'itroque ordine lege Scantinia condemnauit. Sed quam eisdem poena praeter ceteris Traianus facit obnoxius, qui nec in sua explenda libidine nepoti perpercit? Scribit enim Silius Spartianus haec de Adriano filio consobrii Traiani: F'itque in amore Traiani, nec tamen ei per palatios perorator, quos Traianus impensius diligebat, Gallo fauente, desuit. Inter optimos ne, vel saltem bonos recentendos ille videtur potest, qui scriptorum Graecorum & Latinorum antiquorum testimonio omnium turpissimus est habendus; quem & Lulianus & Caesar Christianorum hostis est peccata Sileni fugillar, quod a turpi & nefandissima voluptate victus esset, ut indignus haberetur, qui cum periculo Ganymedis inter Deos videretur esse receptus: Vides quae contra tuum Traianum fecciora obiecerint alii testes, quorum comparatione fuerat tibi Dio laudandus, qui illum excelsat, & non calumniis appetendus.*

S. Sueton. de Domit. c. 3. AD IPSE OS TRAIANUS SVCELLA 172.

c. Iulian. Caf.

XXXIV.

At si huiusmodi historice veritati admoenas clariore Sole radios Evangelice veritatis, inspicies sententia Pauli ad Romanos ipsos ea de te scribentis, plane huiusmodi delinquentes vel omnium fecceratissimos Dei sententia in reprobam sensum datos, atque a Deo penitus derelictos, hos, inquam, qui aliorum pondere feccerum in eiusmodi inum turpitudinis cenam sinantur praecipites ferri: ait enim, *Propterea tradidit illos Deus in passionem ignominie. Nam semina eorum inuenerunt naturalem vsu in eum vsu, qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali vsu feminis, exarserunt in desiderii sui inuicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & necedem, quam oportuit erroris sui in se recipere. Et sicut non probauerunt Deum habere in notitiam, addidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quae non conueniunt, repleti omni malignitate & malitia, &c.* Ecce Dei sententia & Pauli testimonio, quam omnium fecceratissimi habendi sunt, patet, quae ira effecti essent omnium turpissimum, sic in eos numine v'itescite peccatum impietatis.

Il Rom. 1. 26 DOMITII DATI IN REPROBUM SENSUM.

Post haec autem eiusmodi ad eum collarium ex absurdo: *Quis fieri, ut dicatur anima Traiani precibus S. Gregorii ab infero: tum poenis eruta, & in caelum elata; & affirmatus hominem impurissimum inter sanctos in caelo vna cum Deo in aeternam beatitudinem cooptatum, quem Iulianus Apostata ob eam causam nec sub ipsa Luna concutiente in Deorum conuiuium admitti voluit, nisi ab intemperanti eius animo prius custoditus fuisset, cui admodum timebatur, Ganymedes: Cum Traianum (inquit Iulianus) conficitur Silenus, quamvis submissa voce loqueretur, intelligi tamen volens, haec verba protulit: hoc tempore maxime summa cura & diligentia est adhibenda domino tena, qua*

illi ossolatur Ganymedes. Patere ne quis, rogo (sicut fabulis deducere liceat argumentum) in sumum caelum Traianum dicere ceptum, quem ne in infimum caelum caelam, nisi saluo Ganymede: putant in conuiuium suorum Deorum admitti? Haec tibi dicimus: quibus videas Traiani nefandas turpitudines non vnus Dionis, sed plarium, suorumque Gentium testificatione prolatas, terra caeloque (cum ex causa fingere talia licet) deantatas. Pro huius tam horrendo scelere iniqui & in suis peccatis atque infidelitate mortui, liberatione ab inferis dicemus omni Gregorio & exanditum esse, cum pro huiusmodi nefandi criminis sed impis Sodomitis adhuc viuens magnus pater credendum Abraham intercessor factus non valeret exaudiri: quam igituribus caelitus traderetur, quod non inueni eorum eis iusti, quos daret petenti Deo Optimo Maximo obitides?

Adde his alia execranda hominis crimina, quibus & se iniquissimum exhibuit in Christianis. Dicunt testium Principem eam, qui tot Christianorum innocentiam millia crudelissime necari fecit; qui arat non patris, vel sexui, fecit velat bestia truculentia, rabidus carnifex, ingalator infantium, haec ex parte nequissimus & iniquissimus? quod & apologete sanctorum Patrum pro Christianis ad ipsum datur testantur. Quae ergo fronte pro Traiano diuinum (vt aiunt) citant osculum in reuelatione, quam dicunt factam sancto Mathildi, qua dicitur Traianus omnibus virtutibus plenus, quem praeter impietatem ex cultu idolorum eidem inhaerentem, totum inuicem vides criminum ream: Si ita comparatum hominem virtutibus plenum dixeris: sileant penitus cetera illa diuina oracula, quibus dicitur: *Qui in vno offendit, factus est inimicum reus. & Moliam & fermentum totam massam corrumpit.* Cum igitur auctor mendacii non sit Deus, non potest ista diuinitus reuelari, quae tam patenti mendacii arguantur, vt virtutibus plenus, ille dicatur, qui non in vno vel in minimis, sed in plurimis maximisque peccata offenderit.

Sed videamus, an solidiora sint, quae super adre inane fundamentum sunt edificata, ostendunt quidem in omnibus parem fundamentum struendam dum eiusmodi exant historiam. Cum anno secundo sui Pontificatus Gregorius procederet cum clero ex basilica Lateranensi ad S. Petri per forum Traiani transiit: vbi ob oculos polita mulachra in eodem collocata intuitus, inter alia admiratus est ea, quae ex ere vel lapide facta reddebant Traianum ex quo desillens imaginem, & viduae quereuti adhibentis aures, & quod petebat implentis. Tunc in memoriam S. Gregorius nobile factum Traiani reuocauit, quo videlicet de nece filii viduam implorantem, licet esset in procinctu bellico, profecturus in Dacos, submissis, patienter audiuit, & ei in omnibus satis fecit pecuniam copiose tribuens, vel (vt alii fabulantur) filium suum obidem relinquens. Quod egregium factum (inquit) per inspectas imagines S. Gregorius in memoriam reuocans, ita compassione affectus est animo, vt pro Traiani anime ob inferis liberatione Dominum exoriret: quem ex admodum fuisse, per visum Angelus indicauit, monuitque; ne amplius ista praesumeret. Haec summam a nobis complexa sunt ex multi, cum tamen in eisdem historice narratione non vna omnium sit assertio (cum vna sit veritas) sed pro vna diuersa: sed quod omnes aequae veritate procul exuerint, quis eorum sit potius audiedus, non habemus, quem praeponomamus.

Quoniam autem in vna narratione duae, quae longidius temporibus accidisse reuatur, iunguntur in vnum historicie, altera de vidua sub Traiano, altera vero de eo, quod post quingentos annos factum sit a sancto Gregorio, De priorum aetates, si rogem eos, quam illi allerunt, quoniam eius nam compositae narrationis, ad hoc exultat, neminem habent antiquorum historico, quae prodant, quam nonnulli post sexcentos annos a Traiani temporibus audita fuisse, vel scriptam, afferere possunt. Peuerim rursus ab ipsis. Quisquis ille fuerit, qui

172.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

procuratorum, unde accepit? Vt enim qui rem gestam
admirandam aut tantis quingentos gestam assent
procuratorum, certe ut audientis sit, unde accepit, de
hinc agitur polliceri quod si facere peccerint, tunc
illam deinde Ecclesiasticis a) lens est corde, qui cito
credat.

Erant in sua tribu licet fingere sibi somnia, si
ad se faciem quinquas, quia audiat & credat, inuenerit.
Poculit enim commentus, et non eorum auctorem, alii
quoniam tamen in eam statum fidem in captionem, ad si
quoniam de mendacio sit iudicandus, testem adhibere. Sed est
causa & hinc semper fictio ut necesse est omni ex parte
veritas. Quae igitur in cognita profus fuit antiquis scri
pturis omnibus, qui res Traiani sunt profectus, itemque
postea in iudicium inaudita, cum data sit occasio e
eodem memorabile oportuisset: ut a recentioribus affecta
tempore debeat, nulla quidem ratio persuadeat.

Quin ergo ita super nullum haerere vides fundamen
tum, quomodo purus statibus vana constructio? Sed audi
eodem, ne coram, a) spolis fulciant, dam dicunt, acci
dent potuisse, ut eisdem historia scripta fuerit a Diono,
sed ab eo, qui Dionem in compendium redigit, Xiphili
no sunt praetermissa, & sic Dionem dependio, patet ri
p) penitus. Rogo igitur: Quomodo quicquam illam scri
pturam, sine quod Xiphilini compendium eam inue
nant, nec apud ipsam integram Dionis lullotiam, qua
colunt? Quod si tam en ea concta vera esse dixerit mas
quoniam de ista indium erit in Pliniano, qui panegyri
cum Traiano dicens, cum ipse recte gestorum fecerit
erit, et adeo memorat de, cuius tam praecleara monu
menta erant, nullam profus fecerit mentionem? Sic
opofortuit toleratissimus scriptor redarguendus esset,
quod in omnibus quam exactissimus commendatur, ut ex
his illis, qui eisdem modo ex cogitatum conveni
ent non a vero tantum, sed etiam in ve. iam in ordine pro
cedat.

Locum enim quod assent auctor, san dum Gregorium
per se ipsum Traiani transmittent ante statua inspectio
ne committunt, et totum pro redemptione anime Traia
ni primum inferri: putant imperitiam negator, ipsius in
quod auctor hinc, tempore sancti Gregorice plen
dine quomodo fuerit, per se ipsum Traiani, statua
spectat super bases suas persenerit eo decore, quo
cora hinc collocat. Quod si in memoriam renocaf
tor clades V. bis ante sancti Gregorice tempus istas,
sua fuisse inter illa tale, quod effluxit, historia argu
mentum, ut enim mirantur illam V. bis expilationem
sua hinc facta: qui nescit in illa alia depraedatione
per Godesicum Vaandalorum Regem (quod auctore
Theopropo) hinc fuisse ornamentis praeclearioribus
Videm spoliarum, ac statuis aeneis insignioribus, quae ef
fere ob oculos posita, eiusmodi exstabant in foro Traia
ni, quomodo enim nec peperit illis, quae pro imbricibus
erant in tectis aeneis regulis? etenim eodem auctore li
quet, ipsam Capitolium detexisse tabulis aeneis antrax,
quomodo conest dicitur, quae omnia deferenda in Africam
tam pro imposta tradidit, perisse autem concta naufragio.
Quod praeter reliquas saepe factas Gothis eiusdem semel
ad Carthago Gothis depraedationes memoriam. Sed
revera in memoriam, quae de V. bis tuis crebris attenta
epistola Gregorice restat saepe, ut inter alia super Eze
chielum? Quod pias peperit illis barbaros aeneis statuis,
quae etiam intra portas ses impactum atque plumbum
conestit, Calliodorus d est auctor? Hac facta sunt ad
committendam errorem allectam historiam, quam non ve
ritate tantum sed (ut dicimus) verisimilitudine etiam ca
re perimus, pociens lectos intelligit.

De hoc quod ad ipsam Gregorium spectat: adiciam
completo, ut consilium fir assumationi sanctissimi Patris
quod ipse ut id fieret tantum abfuit, ut ne cogitatione
quod aliquando fuisse meditant: qui e contrario
auctorem est eos, atque haereticos etiam appellat, qui
Basilidiam non solum, cum descendit ad inferos, pec
natae omnes politos in inferno contentes ipsum Deo,

scripsisse dicitur. Est de his eius epistola e ad Constantino
politana Ecclesiae presbyterum Georgium, & Theodo
rum diaconum.

Postquam enim huiusmodi esse haereticos ex senten
tia Philastrii & Augustini asseruit, hinc subdit: Hac itaque
emina veritate, nihil aliud tenent, nisi quod vera fides per
Catholicam Ecclesiam deca: quae descendit ad inferos Dominus
illo solummodo ab inferis clausis eripuit, quos viventes in carne
per se habi gratiam in fide & bona operatione seruant. Quod tamen
per Augustinum dicit: Cum exaltatus sacra a terra, omnia tra
ham ad se ipsum: omnia videlicet clausa. Nam trahi ad Deum post
mortem non potuit, qui se a Deo male vivendo separavit. Hinc ipse
cum doceat, quis adeo imprudens dicitur, tenuisse ipsam
Gregorianam precibus obtinere, quod nec a Christo ipso
ad inferos descendente, fuisse factum asseruit, & secus
sentire, esse haereticum praedicantem illa dixerimus, & saepe
sepius inculcaverimus ad indicandam non solum id,
quod asseruit non fuisse a Gregorio factum, sed nec in
veritatem ipsi cadere potuisse, qui dicitur sententia adeo fu
erit adneratus.

Sed vnde dices, tantas error innaluit, ut eius modi li
storia tanquam vera absque aliqua discussione a non nul
lis magni nominis Theologis accepta, non primum de
tus fide quaesitum, sed damnata, quomodo fieri potue
rit, repugnante divina lege, fuerit ab illdem adeo disputa
tum? In promptu est dicere. Quod enim eadem asserita
repetitur a viro sanctissimo, magisque nominis Theo
logo suo, inquam, Damasceno, haud in dubium re
vocandum putant, vel ut saltem reiciendam esse duxe
runt; cum praefertim eam vi rem certam indubitataque;
ipse prodiderit, verbi istis g.

Prodant in medium Gregorius Dialogi antiquioris Roma Epi
scopus, ut (ut omnes norunt) tam viro sanctitate, tum eruditione
clarum ac celeberrimum cum sacris operaretur, sacrosanctum ac divinum
angelum sacro sancti maneris socium habuisse narrat. Hic cum
per locum lapidibus stratum aliquando iter faceret, delicta opera
constitit, intermissis, atque pro peccatorum Traiani remissione pre
ces ad animam in antea & misericordiam Dominum fuisse statu
tumque vocem huiusmodi divinum emissam audire: Preces tuas ex
audiam, ac Traiano ignosco. Tu vero post haec cauto, ne mihi pro im
piti lapsus sit. Quomodo ista verbum sit, atque ab omni calumnia
alienum, Orici totum adque Occidentem testatur, haec Damascenus,
quae cum Gregorio cognomento Dialogo adhibentur,
non primo, sed secundo Gregorio tribuenda essent ex
sententia Graecorum auctorum. Sed de his nobis differen
dum erit in Gregorio Secundo, Tomo sequenti.

Ac cum haec verumque a tanto viro, tanto praeco
nis orbis totius attestacione absque vel leui aliqua dubita
tione noscerentur allata, absque aliqua veritatis exactio
ne discussione credita, acceptaque a reliquis fuerunt;
cum praefertim quae ita simpliciter narrata sunt, penicillo
oratorum coloraram alii eandem historiam fusius scri
ptam ediderint: adeo ut complures eam vi rem verita
tate constantem acceperint, quae tamen (mea sententia)
ad lapidem Lydium primum fuerat afferenda, atque an
veritate ferre habuisset, commentum ve esset, & impolita
solicitiis exquendum. Quod cum fieri omnium fuit
vel sero fultem consulentes integritati ac maiestati pa
riter Christianae religionis, an verum vel salum sit, quod
tanti viri testimonio narratur, discutendum quam di
ligenter erit.

Ac primum quidem ab omni imposturae suspicione
virum sanctissimum immunem reddimus, nihilque ab
ipso commentum esse factum, vel excogitatum; con
stante asserimus: sed quod ipse vere factum accepit ac
credidit, hoc ipsum quomodo audiit, scriptis suis bona
fide mandavit.

At in his, quae ad rem gestarum veritatem spe
ctant, quam frequenter accidit falli etiam prudentis
simos; non in antiquis tantummodo, sed & in his,
quae facta dicuntur in eodem loco, quo ipsi sunt, &
quo vivunt tempore, cum vsus doceat, pluribus demon
strare, superuacaneum esse putamus. Ob idque nihil
est, ut quantitas sine sanctitatis siue doctrinae cu
iuslibet

c Greg. 1. 6
ep. 15. in. 13

1100. 12.

XXXIX.

STOAN.
DAMASC.
DE ANIMAE
TRAIANI
ERRATA
ASSERTIO
g Damasc.
in orat. de
fide defun

XL.
VIRE AV
GUSTINUS
NON PRE
IUDICAT
VERITATE

a Beda de
reb. gest.
arg. lib. 1.
c. 41.

L. XIV.
FIDI PRO
PAGATIO
PER LAE-
RANTIVM.

L. XV.
SCHISMA-
TICIS A DRO
PENITI.

b Hieron. 3.

c. l. Reg. 15.

* Domais.

gionem atq; ad Catholicam unitatem accessio non Anglorum tantum, sed & aliorum, idem auctor ita a narrat:

Laurentium Archiepiscopatum gradum petens, strenuissime fundamenta Ecclesie, quae nobilitate iacta ridet; augmentare, atque ad perfectum debui culmine & crebra voce sanctae exhortationis & continuas pie operationis exemplis prouocare curauit. Denique non solum noua, quae de Anglijs erat collecta; Ecclesiae curam gererat, sed & veterum Britanniae incolarum, uiciorum & Sotorum, qui Liberniam insulam Britanniae proximam incolunt, populi pastorem impendere sollicitudinem curabat. Siquidem ubi Sotorum in praefata ipsorum patria, quomodo & Britannum in ipsa Britannia vitam ac professionem minus Ecclesiasticam in multis esse cognouit, maxime quod Pascha solemnitate non suo tempore celebrarent, sed (ut supra docuimus) a deimiquarta Luna usque ad vigintiannam Dominica resurrectionis diem obseruandum esse putarent: scripsit cum coepiscopo suis exhortatorium ad eos epistolam, obsecrans eos & conuersam unitatem pacis, & Catholicam obseruationem cum ea, quae toto orbe diffusa est, Christi Ecclesiae tenere.

Eadem plane, qua Britanni, patiter & Scoti erant schismatici pristinae tincti, ac discessionis ab Ecclesia Romana re, ob idque eadem, qua Britanni, & ipsi sunt à Deo vindicta mulctati, ut feris barbaris traderentur, Anglijs uidebatur atque Saxonibus, secundum illud à b Hieremia praedictum Israeli: *Ecc ego adducam super vos gentem de longinquo, gentem robustam, & infertur: Quod forsiterit: Quare fecit nobis Dominus Deus noster hac omnia & Dices ad eos: Sicut dereliquisti me, & seruisisti Deo alieno in terra uestra, sic seruisisti alienis in terra non uestra: utpote quae possidebitur ab extraneis. Deos plane alienos colere omnes schismatici quodammodo conueniunt, eo quod vnus Deus non nisi in vna recte colatur Ecclesia; à qua qui declinat, ad alienos deficere reperitur, iuxta illud Samuelis: *Quasi peccatum ariolandi est reuertere, & quasi scelus idololatriae, nolle acquiescere. Sane si quis prudens tanquam ex alta specula in uenturum terrarum orbem coniciat oculos: plane conspiciet, hae vna potissimum ex causa traditos esse Christianos populos barbaris in seruitutem, quod ipsi prius recesserint ab Ecclesia. Ita & Africanis contigit dari Vuandalis; ubi data mente communicare cum totius orbis Catholica Ecclesia recusantur: ita Hispanis tradi Sarracenis, ut in huius tomi sine dicitur: ita Orientalibus omnibus, uiciscentae Deo, factum apparet, cum descilentes ab Ecclesiae Catholicae comunione dati sunt barbaris opprimendi. Sed quid Laurentius Episcopus vna enim suis ad eos scripserit, ex eius epistole parte, quam Beda recitat, uideamus: sine enim se habet:**

Dominus charissimis fratribus Episcopis, vel Abbatibus per vniuersam Scoticam, Laurentius, Mellitus, & Iustus Episcopi, serui seruatorum Dei.

Dum nos Sedes Apostolica more suo, sicut in vniuerso orbe terrarum, in his Occidentis partibus ad praedendam gentibus Paganijs dirigeret, atque in hanc insulam, quae Britannia nuncupatur, contigit intrare, antequam cognoscere, credentes, quod iuxta morem vniuersae Ecclesiae agerentur: in magna reuerentia sanctitatis tam Britones, quam Scotos reuerati sumus: sed cognoscites Britones, Scotos meliores putauimus. Scotos vero per Dagamum Episcopum in hanc, quam superius memorauimus, insulam, & Columbanum Abbatem in Gallias venientes nihil discrepare à Britonibus in eorum conuersatione didicimus. Nam Dagamus Episcopus ad nos veniens, non solum cibum nobiscum, sed nec in eodem hospitio, in quo vescebamur, sumere voluit. hucusque ex epistola recitat Beda, ad ostendendum tam Britones, quam Scotos ab Ecclesia Catholica fuisse ante diuisos. sed & subdit: *Misi idem Laurentium cum coepiscopo suis etiam Britannum sacerdotibus litteris suis per gradus condignas, quibus eos in unitate Catholica confirmare satagit. Sed quantum hoc agendo profecerit, adhuc praesentia tempora declarant. haecenus Beda de rebus in Anglia gestis hoc tempore.*

Quotantem quantoque labores adeo paucos numero Roma missos Dei sacerdotes oportuit fuisse, vix estimari potest: ubi non solum ad Anglorum gentem numerosissimam ab idolorum cultu auro reuocandam, & verae religioni huiusmodi fuit illis diu noctaque haud

impigre laborandum, sed etiam ad Britanos & Scotos à schismate liberandos, & Catholicae Ecclesiae iungendos laboriosissime insudandum, eoque magis, quod si fieri potuisset, ut in Catholica redderentur Ecclesiae, iudem ad conuersionem reliquorum Anglorum, qui adhuc infideles remanserant, vii possent. Erant plane regiones albae ad messem, & cum multa messis appareret, operari tamen perpauci reperiebantur. Sed inane est redditum huiusmodi conuilium, aduersantibus illis, & inuidentibus (ut queritur Beda) Anglorum saluti, cum peregrini tantummodo illis Euangelium praedicarent sacerdotes. Verum non defuit perpaucis diuina virtus, quae in arduis semper in summa rerum desperatione ipsi praesto fuit, prout quae suis infertis locis dicitur, facile demonstrabatur.

Sed iam Orientales res anni huius haecenus intactas inuisamus. Eo erat itatu misero Respublica constantia, ut in ea non vetus nobilitas, nec probata virtus ad magistratus adipiscendos haberent accessum, sed dignitas tantum esset cuiusque conchiarix honoris ac dignitatis, & quod turpius atque fordidius videri poterat, id mirum secrete agi soleret, sed in solita diu consuetudine publicae venales expositi magistratus fuerunt, auctione propolita. Vix credi haec possent, nisi de his certam exploratumque fidem faceret epistola à sancti Gregorii hoc anno ad Honoratum diaconum his verbis conscripta, cuius alia occasione superius etiam meminimus.

Filius meus domnus Venantius, nepos quondam Opiliani Patricij ad beatum Petrum Apostolum venit, hoc à me petere petiturus, ut causam eius tua dilectioni commendarer. Honoris enim non habet, & chartas excoisulatus, pro quibus triginta auri libras transiisse, ut ei debent conuolari. In quare volo, ut dilectio tua se inuimpe impendat: qui talis vir est, cui etiam honor suo prius debeatur. Et quae istud chartas emere paratus est, vixit: non valde incoisulatus, ut me aliquand ferensim Principibus dicitur, sed magis ex se gaudeo dilectio tua, quatenus oblati in sacella consuetudinibus bonum meritarum accipere. Si quid tamen petueris minus agere, maxime deo mercedem habebis. Sed ita fac, ut labor eius, qui ad nos nauigatum est, vacuum non sit. Si vero in eadem causa dilectio aliquid esse perspexeris: etiam quia per me hoc postula, melius debet, & cuius uoluntatis, cuius modestia, atque sapientia, ferensim dominum intumare. Haec Gregorius, qui dum ad tribuit consuetudinis, nihil est, quod Phoca tyrannidis solummodo imputetur.

Quod vero ad res ipsius Phocae Imperatoris pertinet, hoc ipso anno e Cosihoes Rex Persarum, pace non facta, collectum copiosum exercitum in Romani Imperij prouincias immitte, ipsum namque & Nastes post necem Manuiri rebellans, Edessamque obtinent, aduersus nouum Imperatorem conuenit: Cum Phocas cret Magistrum militum Domentiolum, sine Domentio, miritque aduersus Narsitem Germanum Praetorem, plicisque cum Abarum Rege inducis, totum militie rotam in Orientem perduxit; occidit vero Getmanum, Leonemque cohera eundem Narsitem impellit. Sed male progessum cum esset à Romanis, obtinente Cosiho victoriam, in Leontium ita Phocae Imperatoris conuenit, & quon vincendum eum ignominia duci iussit. Hunc sine rem res anni huius fuit contentat.

Quomodo autem tanta accepta clade Domentio incolumis euasente precibus suis sanctissimi Theodori Siceotae, de quo saepe superius, Eleusium, qui aderat, ista narrantem audi: ait enim, dum miracula ab eo edita referre pergit, his uerbis f: *Pauco post diebus interfectus est Manuiri Imperator, & Imperis partus est Phocae. Qui cum in Orientem misisset Domentium consuetudinibus (nepotem alii hunc dicunt) ut exercitum duceret aduersus Persas, qui regnum nostras vastabant & praedabantur: in antena Domentio de hostium impetu, qui in Cappadociam usque peruenierat, & deique Sory Patricij Imperatoris propinquum interitum intellexisse, in regem in uenire & inuicem resabatur; nec iter suscipere audebat perire. Audita ueritate serui Dei sancti, ad eum se in monasterium dilectissimi sui, ad eius pedes abijtens, supplices rogabat, ut pro se Domentio*

pro, et sic post, quod sit agendum est, in libro enim se pro...

Porant enim inculcas ad exercitum, ut viri sancti pro...

IESU CHRISTI ANNVS 605.

SABINIANI PAP. PHOCÆ IMP. ANNVS 3.

CXCXCVI. MVS quintus adell annus octauus In...

Ha dictu desuncto Seneca Patriarcha ordinatu est loco eius...

Quod autem ad historiam de duobus Patriarchis, A...

genio Papa anno quarto Pontificatus ipsius: erat in no...

Viginti contra schismaticum Episcopum Aquileien...

Sed praestat eiusdem Concilii iam hic recitare partem...

Hic attende, lector, quod dum Candidianus haereti...

Qualis autem vultus dicitur facta, vbi spatha, vbi claustra...

EXARCHI SYDIA ADVERSUS SCHISMATICOS.

IV.

HISTORIA DE ARGYL ET GRAD. EPISCOPIS

V.

VI.

